

Видання Української Центральної Ради

Від редакції: Починаючи від 1978 року, ми почали передруковувати на сторінках «Українського Історика» офіційне видання Центральної Ради «Вісти» (*Український Історик*, ч. 1—3, том XV, 1979; ч. 1—4, том XVI, 1979; ч. 1—4, том XVIII, 1981; ч. 1—4, том XXI, 1984).

«Вісти з Української Центральної Ради» є одним із найважливіших офіційних джерел до історії Центральної Ради і тому заслуговують на перевидання. Тепер вже устійнено, що головним редактором «Вістей» був Михайло Єремійв, один із секретарів Центральної Ради, який редагував це видання під пильним наглядом Михайла Грушевського, Голови Центральної Ради.

№ 6

ВІСТИ

Травень (Май) 1917 р.

З УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Укладає і Видає Комітет Української Центральної Ради

Адреса: Київ, В.-Володимирська Педагогічний Музей

ТРЕТІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Збори Центр. Ради 7—9 травня відкрито в 11^{1/2} годин ранку Головою Центр. Ради пр. Грушевським, котрий в короткім слові вітає Центр. Раду від імени Комітету і дякує присутнім, що відкликнулися на запросини Комітету і, неважаючи на всілякі труднощі теперішніх подорожів, прибули з місць до Київа.

Після привітання проф. Грушевський пропонує заслухати протокол минулих зборів, який і відчитується.

З огляду на те, що читання протоколу відняло дуже багато часу, було внесено побажання, щоб записувалось все яко мога докладніше, але до затвердження подавалася лише мотивація резолюцій і текст самих резолюцій. Побажання було прийнято.

Проф. Грушевський пропонує перейти до чергових справ і повідомляє, що питання порядку денного, які стояли на повістці, з тактичних мотивів Комітет вважав би потрібним зняти з обговорення.

Центр. Рада згоджуючись з прозіцією Голови переходить до біжучих справ.

Першою обговорюється справа видавання «Вістей». Комітет гадав випустити номери в кількості 5000, але Центр. Рада після промов Романюка, Вербицького, Левицького та інших, визнає потрібним видавати принаймні до 6 номера в кількості 20000. Постановлено також звернутися до Повіт. Комітетів з тим, щоб в'яснити, скільки їм потрібно «Вістей».

Вноситься побажання, щоб в «Вістях» друкувалися привітання, які надходять до Центр. Ради.

Покінчивши справу з «Вістями» і заслухавши де-які привітання Центр. Рада переходить до обговорення тих відносин, які склалися межі Центр. Радою і обідеруськими Київськими організаціями. Проф. Грушевський зазначивши ті непорозуміння, які випадали раніше, зупиняється трохи довше на останньому інциденті, який мав місце при скликанні обласного з'їзду Селянських, Робітничих і Салдатських депутатів, коли селянські депутати покинули з'їзд. В зв'язку з цим з'їздом виникла також справа А. Степаненка якою треба зайнятися і Центр. Раді. Після її обговорення, Центр. Рада визнала потрібним обрати особливу комісію, котра б спеціально розслідила справу А. Степаненка. Було обрано до комісії: д.д. Ткаченко, Ковалевського, Романюка, Селецького і Севрюка.

По сім Центр. Рада переходить до другого питання — про зносини з Тимч. Урядом і посилкою до нього депутації, яка вяснила би, як свою, так і його позицію що до жадань українського організованого народу.

Поки що це питання остається одкритим, бо Центр. Рада визнає необхідним про це переговорити в спеціальнім засіданні з представниками од військових, які в цей момент заняті на Військовім З'їзді.

Ранішні Збори Центр. Ради 7 квітня закінчуються справозданням представника з Одеси д-ра Луценка, який повідомляє про сильний федералістичний рух серед Молдаван, між інш. течію схильну до України.

О 4-й годині збори починаються.

По перерві о 8^{1/2} вечора Збори Центр. Ради продовжуються і присвячуються цілкомитовно вясненню економічній політиці Тимчасового Уряду що до України. Цій справі присвятив доклад свій п. Веселовський, який зупинився на найближчих до здійснення економічних проектах Тимчас. Уряду і зазначив, що Центр. Рада повинна мати до цих проектів цілком ясно скристалізовану думку. Промовці погоджуючись з основною думкою докладчика, пропонували закласти особливу економічну комісію яка б могла детально розробити і освітити справу.

В зв'язку з цим роглядалося таке ж питання, що це раз і раніше ставало перед Центр. Радою, чи може Центр. Рада, як така, як коаліційний орган ріжних партій, кожна з котрих має свою економічну платформу, — чи може Центр. Рада займатися розв'язанням економічних проблем, чи, може вона повинна займатися тільки політичними справами, що до автономії України і т. д. Садовський і Ковалевський й ин. висловились рішуче за те, що політика тісно зв'язана з економікою і як Центр. Рада не дбатиме, економіки їй не обминуть. Для того, щоб політична програма Центр. Ради не висіла в повітрі, щоб почувала під собою твердий ґрунт, Центр. Рада повинна, наприклад, розробляти аграрне питання, — інакше вона зостанеться без головної своєї піддержки, без селянства.

Ця справа вирішується позитивно. Рішено закласти економічну комісію з представників тих партій (по 2, що мають свою економічну програму — себ-то р.-д., с.-д., і с.-р. Кожна партія сама вибирає своїх представників і посилає їх до Комісії. Комісія має право кооптації користних їй людей, — спеціалістів то що.

На цих же Зборах Центр. Ради п. Ковалевський зняв питання про реорганізацію зборів Центр. Ради. Праця Центр. Ради, зазначає він, йшла не планомерно. Центр. Рада збиралась на день-два, вирішала якісь справи і знов роз'їздилася. При чому і склад її бував ріжний. На одну сесію приї-

дуть одні, на другу другі. Хай краще Центр. Рада збирається раз на місяць, на два місяці, але на довші сесії, для яких би і Комітет Центральної Ради і комісії підготували б багато свіжого і цікавого матеріалу. З цим зв'язано питання, щоб приїзд де-яких принаймні Членів Центр. Ради був оплачений, бо селяне, напр., робітники т. щ. не мають змоги їздити, бо у них не має коштів

Проф. Грушевський в імені Комітету зауважив, що в Комітеті не раз про це здійснювалась мова, але за відсутністю коштів, цього не можна було перевести в життя. При першій можливості, це буде зроблено.

Засідання Центр. Ради 8 травня відчиняються о 4 $\frac{1}{2}$ години дня лише на короткий час, тому що члени військові ще не покінчили своїх занять. Воно було присвячене інформаціям з місць. Між инш. т. Ковальський подав інформації про з'їзд Волинський.

Збори Центр. Ради 9 травня розпочинаються о 11 $\frac{1}{2}$ години ранку уже в присутності допіру обраного Генерального Військового Комітету, який згідно постанові Військового з'їзду приймав також в повному складі участь в обговоренню справи з делегацією.

Представники ріжних укр. організацій вітають Центральну Раду.

Велике число привітань оголошують військові представники на військовий з'їзд, котрі разом з мандатами на з'їзд привезли від своїх організацій і привітання Центр. Раді.

Крім військових вітали Центр. Раду від Подільського Губернського Українського З'їзду д. Любинський і від Холмцаків-біженців, проживаючих в Києві о. Матеюк, котрий в імені Київських Холмцан просив Центр. Раду обстоювати Холмщину, бо без України для Холмщини може бути лише смерть.

Після привітань Центр. Радою обговоюється справа посилки делегації до Тимчасового Уряду в справі видання декларації з принциповим признанням прав Укр. народу на нац.-тер. Автономію. Після довгих дебатів визнано, що треба послати делегацію; в цій справі докладного скomпонування і детального наказу делегації доручено розробити Комітетові Центр. Ради. Комітет же повинен намітити і обрати членів делегації.

Збори Центр. Ради зачинилися в 5 $\frac{1}{2}$ годин вечора.

МІНІСТР КЕРЕНСЬКИЙ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАДІ

В 8 год. веч. 21 травня до Центр. Ради прибув воєнний міністр Керенський, а також начальник Київської Воєнної Округи Оберучев, полковн. Отоцький і инші.

Члени Військового Генерального Комітету і представники від Української Центральної Ради зустріли міністра на ганку музею, коло якого були вистроєні шпалірами козаки 1-го Українського полку. Звідти міністр пройшов в залу засіданнів педагогічного музею, де зібрався в повному складі Комітет Центральної Ради.

Голова Центральної Ради проф. Грушевський звернувся до міністра з короткою промовою українською мовою, зазначивши в ній своє задоволення з того, що може привітати його тут, в Центральній Раді.

Після сього Голова Ц. Р., користуючись тою нагодою, що член Тимчасового Уряду, якого депутація, послана до Петрограду, могла не побачити,

завітав сам до Центральної Ради, в коротких словах зазнайомив п. міністра з тими завданнями, які взяла на себе делегація — представити Тимчасовому Урядові потребу негайно здовольнити загальне бажання організованого українського народу мати від Тимчасового Уряду принципіальне признание за Україною її права на автономію і запитав п. міністра про його погляд на справу національно-територіальної автономії України.

Міністр відповідав на се, що він виїхав з Петрограду тоді, коли се питання ще не піднімалось в Петрограді, і він, незнайомий з поглядами своїх товаришів, не перебалакавши з ними, не може сказати щось певне. В усякому разі, його особисті погляди добре відомі. Він може категорично заявити, що в Тимчасовому Уряді є стремління зробити все, що можливо, все, що «по долгу і совісти» вони можуть вважати можливим, в тім і що до автономії України. Але становище уряду в цьому пункті тяжке, йому приходиться рахуватися з поглядами всієї Росії, і ці погляди можна учесьть тільки на Установчих Зборах. Ви (Центральна Рада) говорите про санкцію Установчими Зборами готового факту, а ми хотіли б, щоб Установчі Збори поклали початок самому факту. Бо ми всетаки не знаєм, що скажуть Установчі Збори. Я сам федераліст, але соціал-демократія не визнає федерації, а всім відомо, яким впливом вона користується. Є люди, котрі думають, що за лозунгом федеративної республіки криється лозунг відділення від Росії.

Проф. Грушевський зауважив, що українці говорять і хочуть лише національно-територіальної автономії в федеративній республіці Російській. Коли б ми, сказав він, хотіли цілковитої незалежності, то ми б так і говорили, бо час дозволяє нам так говорити, та й ми, без огляду на се, мусимо сказати нашу гадку щиро і одверто. Але ми не добиваємося незалежності, лише хочемо встановлення нашої старої автономії. Адже ж ми мали свою государственність; документ на неї вирваний в нас Романовими, і ми хочемо, щоб Тимчасовий Уряд проголосив, що він вертає наше право на національно-територіальну автономію. А Установчі Збори дадуть тому свою санкцію.

Потім промовляли Стасюк, Луценко й Шульгин, котрий сказав, що Керенський, як федераліст, як людина, що побувала в Центральній Раді, повинен сказати там в Петрограді, в Тимчасовім Уряді, що тільки децентралізація Росії може спасти Росію, інакше вона загине. Керенський підвівся й почав прощатися.

Сподіваємось, сказав проф. Грушевський на закінчення, Ви вийдете свідомі того, що український рух — не небезпека для Росії, а тверда опора на яку треба опертися Тимчасовому Урядові, коли він хоче рагунку Росії.

Я бачу небезпеку, відповів Керенський, — не в рухові, а в нетерпливості, з якою мені приходиться змагатись і в руській демократії. Але, в усякому разі, я остаюсь Вашим другом і все, що можна буде зробити, буде зроблено.

Проф. Грушевський відповів, що задоволення домагань українського народу занадто відкладати не можна, і Центральна Рада не могла б відповісти за наслідки, коли б передані нею Центральному Урядові жадання організованого українського народу не були сповнені.

Після сього п. міністр зайшов у велику залу педагогічного музею, де ждав його великий натовп народу і стрів його овацією. Після короткої промови міністр вирушив до поїзду.

ПРИГОВОР

Новостародубської волости, Олександрійського повіту, Херсонської губернії, складений на волосному сході 16 травня 1917-го року при 340 чоловіка присутніх.

Ми, жителі Новостародубської волости, бажаючи найскоршого знищення нашого національного поневолення і забезпечення перестрою громадського життя на основах права і справедливості, постановили домагатися від Тимчасового Уряду (Временного Правительства) Росії оголошення в найближчому часі офіціального акту з признанням необхідности встановлення автономного ладу України. Визнаючи, що перебудовання України має бути переведене в життя Установчим Союзом України, обраним загальним, рівним, безпосереднім і тайним голосуванням; для знищення неправди старого ладу потрібуємо негайного переведення в життя слідующего: 1) Признання української мови обовязковою для всіх інституцій урядових, шкільних і релігійних по всій Україні. Таким чином суди мирові та окружні і судєбні палати повинні користуватися переважно мовою краю. В школах нижчих негайно заводиться навчання на українській мові, казенні середні школи з українською людністю, по можливості, переводяться на українські. Університети — Київський, Харківський та Одеський повинні мати більшість кафедр українських, духовна Київська академія повинна бути українською, якою вона була в 18-му вікові, бо пастирі духовні на Україні повинні бути українцями. По технічних вищих школах на Україні заводяться кафедри української історії та географії економічної України. 2) Всіх урядовців (губернаторських та повітових) Тимчасовий Уряд призначає з кандидатів, намічених Національною Українською Радою. Судді по всяких судах вибираються населенням з місцевих людей. Негайно переводяться вибори вищого духовенства, до Київського Митрополита включно, з людей українців. 3) Городські думи та земські управи негайно повинні бути складені з представників трудящих людей, се б то селян, робітників фабричних та заводських, робітників-інтелігентів (учителів, агрономів, інженерів, лікарів, адвокатів і т. п.), а не панів та богатирів, як зараз. 5) Все місцеве самоврядування на Україні повинно негайно перейти під керівництво Головної Ради Національної Української, яка знаходиться у Києві. Рада вибирає з себе Виконавчий Комітет для завідування всіми місцевими фінансовими, дорожніми і релігійними справами.

Що ж до знищення економічного поневолення, то воно повинно перевестися Українським Союзом. Таким чином націоналізація землі, встановлення справедливої заробітної плати та всіх законів, котрі відносяться тільки до України, належать Укр. Союзові. Призначаючи необхідним, щоб Росія перетворилась на федеративну республіку, вітаємо усі інші народи Росії, котрі домагаються того самого, і закликаємо їх до спільної праці.

Подлинне за належними підписами: (м. п.) Предсідатель Волосного Комітету *Ф. Даценко*.

З подлинним вірно: Член *М. Максимов*.

ПРИВІТАННЯ УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛЬНІЙ РАДІ

ВІД УКРАЇНЦІВ ІЗ ХОЛМЩИНИ

Українській Центральній Раді, проф. Грушевському. — Біженців-українців, Холмської губ. Томашовського, Грубешовського і Замостського повітів — які проживають в хуторі Дубровка, Орловської губ. Брянського повіту — постанова.

Ми нижче підписані біженці-українці вищеназваної губ. з приводу політичних обставин, які тепер сталися з нашою Холмщиною зібрались в помешканні Івана Мельничука і постановили при допомозі Української Ради відстоювати життєві інтереси нашої дорогої Холмщини. Наші домагання такі:

1) Холмщина і Підлісья, як здавен-давен українські землі, повинні увійти в склад Росії і злитись з рідною по вірі, звичаям і мові Україною.

2) В справах ліквідаційної комісії в справах Царства Польського, повинен бути і представник від населення Холмщини.

3) В Установчих Зборах населення Холмщини повинно мати своїх представників окремо.

4) По скінченню війни населення Холмщини повинно дістати поміч, щоби підняти хазяйство і щоби було заплачено за всі шкоди.

5) Земля Холмщини повинна перейти корінному населенню без ріжниць віри, і в такім порядку, який устанавлять Установчі Збори.

(Підписів 52).

(Оригінал на російськ. мові.)

1917 року, мая 9 дня. З огляду рішення російського Уряду виділити Царство Польське в незалежну державу, ми нижче підписані біженці Холмської губернії, тимчасово проживаючі в м. Черкасах, Київської губ. заявляємо, що Холмська губернія з покон віку руська, вітчина першого збірача землі руської, рівноапостольського великого князя Володимира, заселена українцями, котрі не мають нічого спільного з поляками, і для того прохаємо російський Уряд і всю російську людність не допустити, щоби Холмська губернія була включена в склад Польської держави, а також прохаємо:

1) Щоби Холмщина і Підлісья, як з покон віку руські землі, ввійшли в склад Росії і злучились з рідною по мові, звичаям і вірі Україною.

2) Щоби в праці Ліквідаційної Комісії по справам Польщі брали участь і представники від Холмщини.

3) Щоби в Установчих Зборах, котрі будуть скликані для впорядкування нового життя Росії, Холмщина мала своїх окремих представників.

4) Щоби по скінченню війни населенню Холмщини було дано допомогу для відбудови господарства і також надгороджено за шкоди.

5) Щоби землю в Холмщині було віддано корінному населенню без ріжниць віри, способом, який вкажуть Установчі Збори.

Підписів 22.

(Оригінал на російськ. мові.)

4 квітня 1917 р. відбулися збори біженців вчителів, о. о. законвчителів; і взагалі людей походження з Холмщини, що були звідтам евакуовані і живуть тепер в Києві. Ці збори прийняли такі резолюції:

1. Збори визнають недопустимим, щоби Холмщина зосталась в межах Польщі, — це суперечило б історичній правді, національній самосвідомості і укладам місцевого життя.

2. Визнаючи, що тільки органічне єднання Холмщини з українським народом, як історичним життєвим руслом, може їй забезпечити можливість правильного політичного і культурного розвитку в прийдешньому, збори постановляють, що Холмщина повинна приєднатися до українського руху, заховуючи де-які особливості її життя.

Вищеванелені резолюції були перелані 5 квітня 1917 р. Комітетом Центр. Української Ради уповноваженими од зборів вчителем Перемельської школи *Кост. Юрчином* і о. законовчителем Тереминської школи *Ант. Матегоном*.

Голова зборів *О. Кораллов*.

Писар зборів *А. Юшкевич* (подл. на рос. мов).

11 квітня 1917 року відбулися другі збори в помешканню дирекції біженців вчителів, о. о. законовчителів і взагалі людей походженням з Холмщини, котрі були евакуовані і живуть тепер в Київі. На цих зборах було присутніх 126 Холмщаків, серед котрих вчителів початкових шкіл було — 31, о.о. законовчителів 9, селян ріжних повітів 58, разночинців 25 (також один поляк *Н. Гінтер*), 3 чоловіка від Управління і служачих в Холмській учебній дирекції.

На зборах 11 квітня була принята I резолюція зборів 4 квітня 120 голосами при однім утримавшімся од голосовання, і II резолюція тих же зборів одноголосно.

Голова зборів *Ө. Кораллов*.

Писар зборів *А. Юшкевич*.

З Комітету Холмської Прогрес-Демокр. Групи в Москві.

До Укр. Центр. Ради.

Цілком поділяючи думку, що видвигнула Українська Центр. Рада, про участь представника українського народу в праці Ліквідаційної Комісії по справам Царства Польського, — Комітет Холмської Прогрес.-Демокр. Групи в Москві гадає, що інтереси українського населення Холмщини повинні були безпосередньо представлені в Комісії і до неї повинен бути введений представник од прогрес.-демокр. елементів Холмщини в порозумінню з Українською Центральною Радою.

Голова Комітету: *Микола Черлончакевич*.

Секретар: пом. прис. повір *А. Врона*.

Копія цієї резолюції вислана до Ліквідаційної Комісії Ц. П. 11 травня 1917 року.

М. Черлончакевич. (Оригінал на рос. мові).

*Українській Центральній Раді, евакуованих біженців Холмської губ.
в Станиці Каменській Донської Области — Заява.*

З огляду на важні історичні дні, коли вирішується доля багатьох народів, що входять в склад Росії і по за неї, на шляху до самоопреділення більших і менших народів, ми мешканці Холмської губ. що складаємо частину великого українського народу, і що довший час в силу історичних обставин були силою відірвані від його, тепер прямуємо до злиття з рідною нам Укра-

іною. Теперішня жорстока війна силою відірвала нас від рідних осель і розкинула нас по різних закутках Росії, а голос наш в теперішню хвилину може бути слабший від голосу польського населення, яке увіходить в склад Холмської губернії, хоча і складає меншість, але більш згуртовану; ми надіємось на поміч всього українського народу, котрий не допустить своїх братів, які живуть по окраїнах і які пройшли тяжкий історичний шлях, — на дальше пригнічення, неволення нас инчими національностями.

Врешті настав час, коли наша завітня мрія, злитись з братерським українським народом, може здійснитись і тільки тепер, коли наш голос разом з голосом всього українського народу матиме рішачче значіння, а для цього ми даємо свій голос за прилучення Холмської губ. до України.

Підписи. Мая 12 дня 1917 р. Станиця Камінська, Донської Области.

Київ. Голові Української Центральної Ради, професору Грушевському. Загальні збори біженців Холмщини щиро вітають в Вашій особі Українську Центр. Раду як завзятого (борця) за національні права України і вірять, що Рада з'уміє відстоять і злучить з загальним ділом України покривджену історичною несправедливістю Холмщину.

Голова Комітету біженців *Дуба*.

На загальнім зібранні Української Громади 22 квітня с. р. її члени біженці з Холмської губ., звернули увагу громади на те, що в промові д. Садовського на Українському Конгресі визначалось, що в територію самостійної України повинні ввійти губернії, Київська, Полтавська, Подільська, Херсонська, Волинська, Харківська, Катеринославська, Чернігівська (див. «Русск. Слово», 1917, № 78). Холмщане визнають, що їх Холмська губернія безумовно повинна належати до території самостійної України, і просять, щоб її не було обмежено тоді, як буде укладатись національно-територіальна самостійність України.

На підставі сього Українська Громада звертається до Центральної Ради з проханнями і бажанням, щоб ні Холмщина, ні три повіти Люблинської губ. (Красноставський, Яновський, Радинський) не були відрізані від України і не підпали під Польщу.

Голова Громади, приват-доцент (підпис не чіткий).

ПОСТАНОВИ схода біженців з Холмської губернії (село ГУСИ, Володавського повіту, гмини Яблонь, село УГНИН, Володавського повіту, гмини Турно і с. БАРХАЧЕВ, Замостського повіту, гмини Лабунь).

1917 року травня 15 дня. Ми, нижче підписавшіся біженці Холмської губернії, проживаючі нині в селі Астрадамовці Симбірської губернії Алатирського повіту, обміркувавши питання, які торкаються нашого майбутнього національного самовизначення в вільній Росії, і инші питання, сполучені з сучасними подіями, одноставно постановили: 1) Всіма силами змагатись до того, щоб Холмська губернія, як споконвічна руська (українська) земля з українським народом, який багато віків терпів різні кривди від своїх сусідів, — поляків, і зумів протягом сього часу зберегти свої національні ціхи: мову, звичаї, віру православну, була прилучена до рідної нам в усьому

України, але ні в якому разі не до чужої нам по культурі, мові, звичаями і вірі Польщі; тільки в злуці з Україною можливе життя для нас, Холмського люду. 2) В праці ліквідаційної комісії по справах царства Польського повинні брати участь і представники від людности Холмської губернії. 3) До Установчих Зборів повинні бути допущені представники від людности Холмської губернії. 4) По скінченню війни людности Холмщини треба дати запомогу, для відновлення зруйнованого хазяйства, і треба повернути втра-ти, що причинила війна. 5) Землю в Холмщині треба передати корінному населенню Холмщини, без ріжниці віри, на умовах, які вироблять Установчі Збори.

Голова Біженського організаційного комітету (подлин. підписав): *Данило Газда*. Секретар *Петро Фурман*. Члени Комітету: *Микола Сидорчук, Юліян Сидорчук, Михайло Яхтома*.

Підписали: (ідуть підписи 29 грамотних і підпис *Лопатнюка*, що роспи-сався за 57 душ неграмотних).

КІЕУ. БЕЛАРУСКИЙ НАЦЫАНАЛЬНЫ ГУРТОК «ЗОРКА» —
Трацня 16 дня, 1917 г.

Товарышы Українцы! З даручэння Агульных Зборау Гуртка, шлем Вам свае шчырыя прывітаньня с тым, што цяпер Вы можыце вольна развіваць духоўныя сілы сваго народу. Старого гнету віма і Вы пойдзіця у сваей культурнай працы тым шляхам, які Вам бліжэй да сэрца.

Приміца ж ад вас, сьняні так сама вольных нашы найлепшыя пажаданья набраць большой моцнасьці у працы і хутчэй дайці да празначэнай мэты.

Старшыня *Носов*. Секретар *Гальневич*.

З ВИННИЦІ. Кооперативний Подільський Губерніяльний З'їзд вітає Цен-тральну Раду, яко тимчасове представництво українського народу і обо-ронців української автономії. Урочисто обіцяє підтримувати всі заходи до задоволення українського народу, посилає своє побажання успішно прова-дити справу визволення українського народу. Ми з Вами. Наказуйте. Ви-магайте.

Голова з'їзду *Маркович*.

З КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО. З'їзд делегатів Подільської Українсь-кої Православної Церкви, скликаний від духовенства й мирян, щиро вітає Всеукраїнську Центральну Раду з воскресенням України. Нехай сонце прав-ди й волі ясным промінням засіє в життю нашого великомученика — на-роду. Молимо Бога, щоб скоро настав той час, коли б Україна здобула собі національну територіальну автономію, вирвану від неї імперіалістичною Мос-квою. Віримо і надіємося, що з автономією України настане й автокефалія її церкви, ідею котрої завше носила українська православна церква. Запев-няєм Центральну Раду, що всі сили покладемо на здійснення сих бажаннів. Слава Україні й її церкві.

Голова з'їзду священник *Борецький*.

З м. ЦИКИНОВКИ, ПОДІЛЬ. ГУБ.

Проф. Грушевському. Вельми шановний Пане товаришу! Рада селян українців м. Цикиновки з Поділля в своїй збірці, котра була 14 травня с/р. зібрана солд. українцем 36 п. з. п. Марцинкевичем, під керуванням солдата українця Макаренка, постановила послати в сі великі дні волі братерства щирий привіт Вам і в Вашій особі — братам українцям.

Рада бажає автономії України і щиро просить Вас повести керування так, щоб добитися сього, і ще дуже просить не відказатись дати нам пораду, що і як нам робить, якого керування держатися, щоб і свою частину роботи принести на те, щоб ся воля, котру ми добули, не згинула, мов роса на сонці, а ширилась, вкоренялась і дала нам і нашим дітям нове краще життя.

На предложену збірку грошей на Національний фонд ми всі селяне піддержали товариша Марцинкевича і постарасмося як можна більше зібрати їх для того, щоб ся хата, котру ми починаємо будувати, хата нашого життя, як можна скоріш була збудована. *Селяне м. Цикиновки.*

З ПОДІЛЛЯ. Заслухавши доклад представника Української Центральної Ради д. М. Любинського і довідавшись від нього про енергійну і невпинну працю, яка провадиться Українською Центральною Радою, Перший Український Подільський З'їзд цілком приєднується до постанов Національного З'їзду, вважає Центральну Раду єдиною Всеукраїнською організацією і бажає їй найбільшого успіху в роботі, обіцяючи, з свого боку, всіма силами піддержувати Українську Центральну Раду.

З ХЕРСОНУ. Херсонський Краєвий з'їзд селян хліборобів, зібравшись в місті Херсоні 23 квітня 1917 року, щиро вітає Українську Центральну Раду в Києві, як єдиного виразника волі народу українського.

Голова президіума *Зіновій Висоцький.*

З ОЛЕКСАНДРИЇ ХЕРС. Олександрійське Земство зібралось на раду в демократизованому составі щиро вітає Українську Центральну Раду, яку визнає оборонцем прав українського народу в єднанні з Тимчасовим Урядом вільної Росії, який забезпечить автономію України.

Повітовий Комісар *Пищевич.*

З УМАНІ. Уманський повітовий селянський З'їзд вітає Українську Центральну Раду, яку визнає за вищий Український Уряд і просить її домагатися від Тимчасового Уряду видання акту про автономію України і негайного дозволу на формування українських військових частей.

Голова З'їзду *Богач.*

З ГАЙСИНА. Повітовий селянський З'їзд в Гайсині 18 травня висловлює щиро подяку Центральній Раді за її піклування про інтереси Українського люду. Просим здобувати Автономію в федеративній республіці. Наша сила з Вами.

Голова З'їзду *Миколайчук.*

ВІД ПОЛТАВСЬКОГО ГУБЕРНСЬКОГО КОМІТЕТУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСЬКОГО СОЮЗУ. Український селянський З'їзд в числі 2000 делегатів одностайне постановив вітати Центральну Українську Раду й признати її повноправним представником українсько народу.

Голова *Микола Ковалевський*.

З РОМЕН. Повітові збори Роменського духовенства та парафіян широ вітають Раду з її працею на користь вільного рідного народу. Одноголосно вирішили добитись автономії України на підставі федеративно демократичної республіки, а також автокефалії церкви, з службою Божою на рідній мові.

Голова зборів священик *Гладкий*.

З ЗОЛОТОНОШІ. Від лица усієї Мойсенської Волости, Золотонішського повіту, Полтавської губернії, зібрані на волосному сході 25 квітня, в числі більше 2000 душ, вітаємо славу Центральну Київську Українську Раду. Слава Вам, борці за долю рідної матері України. Хай живе воля. Хай живе федеративна республіка. Хай живе автономна Україна без холопа і без пана вівки.

Голова зібрання *Грищенко*.

ТУРОВСЬКА ВОЛОСНА «ПРОСВІТА» НА ПРИЛУКЦІНІ. 1917 року 13 травня. Повідомляючи про своє існування, Туровська «Просвіта» широ вітає Центральну Українську Раду, яко всенародній центр організованого українського життя. Цілковито переконані в тому, що життєва моральна сила У. Ц. Р. ґрунтується на довірі широких верств української демократії і переважно селянства, ми сподіваємося, що У. Ц. Р. три чверти своєї уваги зверне на організацію села, щоб і гасла автономної України в федеральній Росії, землі та волі в межах сеї федеративної одиниці не були забиті зусиллями ворогів та невідомістю селянства. (печать «Просвіти») Голова (не чіткий підпис). Писар (не чіткий підпис).

С. ТЕПЛИКИ, ГАЙСИНСЬКОГО ПОВІТУ. Селяне в Теплику Гайсинського повіту вітають Раду. Бажають їй на далі успішно працювати для згуртовання всього українства, і в домаганні Автономії України в Федеративній Російській Республіці. Селяне: *Білик, Ставничий, Крижановський, Новицький, Сторожук, Данило Ставничий*.

С. ИЛИСКОВКИ, ЖАБОТИН. ПОВІТУ. Ми, Громадяне, села Илисковки, Жаботинської волости, зібравшись 150 чоловік одноголосно постановили вимагати од Тимчасового Правительства, Робітничих і Солдатських депутатів скорого і neodкладного введення в школах, судах і других державних заведеннях української мови і вимагаем, щоби російська держава була перестроена в демократичну федеративну республіку з територіально-національною автономією України. Сільський Комітет. Члени: *Нестор Ціома, Владимир Ціома, Максим Щербин, Павло Овчаренко, Плєсковський*, сільський голова *Овчеренко*.

МИРГОРОД. Миргородська міська дума зібравшись, щоб в купі з своїм народом святкувати день національного відродження України, шле щире привітання Центральній Українській Раді, бажаючи їй щасливо виконати завдання здобути кращої долі нашій славній Україні. З свого боку дума по-старается допомогти своїми силами і коштами. Міський Голова *Киличенко*.

ПОЖЕРТВУВАННЯ НА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ФОНД:

1. Від Мало-Перещеп. тов. Просвіта	71 р. 15 к.	Вуденка і Кохановського	5 " —"
2. " прап. Козел	25 " —"	12. " офіцерів і салдат 420 Полтавск. Друж. через Харченка	700 " —"
3. " Австр. полонених офіцерів через прап. Микитюка	22 " —"	13. " артистичного Гуртка з Узіна	30 " 70 "
4. " рїжних осіб через Ам. М. Кравченка	10 " 50 "	14. " україн. Гуртка м. Мачухи на Полт. через Соловйова	44 " 26 "
5. " української Громади м. Бендер на Басарабії	125 " 20 "	15. " україн. Віча с. Келеберда на Полт.	16 " —"
6. " Збір. на виставі в Коломиї через прап. Козел і Шаповала	70 " —"	16. " робітників волинськ. губ. земст. через Литвиненка	30 " 50 "
7. " салдатів Штаба 23 арм. корпусу через писаря Семергея	18 " 10 "	17. " Збор. офіцерів і салдат і співроб. рїжних організац. україн. в Тернопільськїм районі чер. М. Приходько	220 " 50 "
8. " Спїлки салдатів україн. 311 Крем. пол.	37 " 70 "	18. " свящ. Симоновича	10 " —"
9. " 23 отд. противосамол. батерії через Ст. Заслороднього	8 " 50 "	19. " П. Черната	1 " 60 "
10. " Галицьких українців через І. Пеняка	29 " 80 "	20. " селян через Довгого	22 " 98 "
11. " Гуртка українців 23 інженер. П. Т. через		21. " Підполк. Литвинова	100 " —"

НА ПРОСВІТУ НА УКРАЇНІ:

1. Від спект. в Коломиї через прап. Шаповала	47 р. — к.	5. " Прап. Попова, Величка, Підп. Вербокня, пор. Коржа, салд. Кабанця	16 " —"
2. " українців з Пирятина на Полт. через Гречанівського	32 " 19 "	6. " Ялтанської української громади	75 " —"
3. " Ф. Омельченко	10 " —"		
4. " Гром. Укр. с. Луки-Немировської	8 " 59 "	Всього на суму	1787 р. 27 к.